ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบแบบสอบถามครูระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2เพื่อประเมินสมรรถนะของตนเองในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.อาจารย์พรพรรณ ศรีศิริรัตน์	ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
2.อาจารย์เพ็ญศรี วชิรวิโรจน์	ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานแนะแนว โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
3.อาจารย์พรรณวดี ยืนยงค์นาน	ครูคศ.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร
4.อาจารย์ดร.สร้อยสน สกลรัตน์	คณาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5.อาจารย์ดร.สุรภี รุโจปการ	คณาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6.อาจารย์วรวรรณ สัตย์เพริศพราย	ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
7.อาจารย์เสงี่ยม ภัทรโกศล	ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และ พลานามัยโรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
8.อาจารย์รัตนา บุญน้อม	ครูชำนาญการพิเศษกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกตขั้นตอนการทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

โรงเรียน.....

สถานที่.....กลุ่มสาระ.....วัน.....เวลา.....

ผู้สอน.....จำนวนนักเรียน.....คน

รายละเอียดของเหตุการณ์หรือกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความความคิดเห็นของผู้วิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

โรงเรียน.....

สถานที่.....**กลุ่มสาระ**.....**วัน**.....**เวลา**.....

ชื่อ.....

แนวทางการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมการแสดงออกของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

สิ่งที่คาดหวังในการพัฒนาการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

ประเด็นอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ของครูเกี่ยวการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียน.....

สถานที่.....**กลุ่มสาระ**.....**วัน**.....**เวลา**.....

ชื่อ.....

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นต่อการมีจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะและสิ่งที่ครูคาดหวัง

.....

.....

.....

ประเด็นอื่นๆ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู

โรงเรียน.....

สถานที่.....**วัน**.....**เวลา**.....

ชื่อ.....

กิจกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน

.....

.....

.....

.....

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียน

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.ประเด็นอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้.....**หน่วยการเรียน**.....

ชื่อวิชา.....**ชื่อผู้สอน**.....

รายละเอียดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามครูระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2เพื่อประเมินสมรรถนะของตนเอง

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญฉบับนี้ใช้สำหรับให้ครูผู้สอนทำการประเมินตนเองตามสภาพความเป็นจริงเพื่อเป็นข้อมูลเพื่อฐานในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนแต่ละคน

2. แบบสอบถามเพื่อประเมินสมรรถนะครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน ข้อ

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติการทุกครั้งในการสอน

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติการเกือบทุกครั้งในการสอน

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้งในการสอน

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัตินานๆครั้งในการสอน

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

3. ให้ครูผู้สอนอ่านรายการคำถามในแต่ละข้อที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ดีก่อนที่จะทำการประเมิน

4. วิธีการทำแบบสอบถามเพื่อประเมินสมรรถนะครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสภาพการปฏิบัติงานในแต่ละรายการคำถามตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับการประเมิน

1. เพศ ○ ชาย ○ หญิง

2. อายุ ○ ต่ำกว่า 30 ปี ○ 30-40 ปี ○ 41-50 ปี ○ 51 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์การสอน

○ มากกว่า 30 ปี ○ 29-20 ปี ○ 19-10 ปี ○ น้อยกว่า 10 ปี

4. ระดับวิทยฐานะ

○ ครูผู้ช่วย ○ ครู ค.ศ. 1 ○ครู ค.ศ. 2

○ ครู ค.ศ. 3 ○ ครู ค.ศ. 4 ○ ครู ค.ศ. 5

5. ประวัติการศึกษา

○ ต่ำกว่าปริญญาตรี ○ ปริญญาตรี

○ ปริญญาโท ○ ปริญญาเอก

6. สาระวิชาที่ท่านสอนเป็นหลัก

○ วิทยาศาสตร์ ○ คณิตศาสตร์ ○ภาษาไทย

○ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ○ สุขศึกษาและพลานามัย

○ ภาษาต่างประเทศ ○ ศิลปะ ○ แนะแนว

7.วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

○ ปฏิบัติ ○ ไม่ปฏิบัติ

8. การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

○ มากกว่า 5 ครั้ง ○ 2 – 3 ครั้ง ○ น้อยกว่า 2 ครั้ง

ตอนที่ 2 การประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ให้ท่านพิจารณาสภาพการดำเนินงานของตนเองในแต่ละรายการพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาที่รับผิดชอบในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสภาพการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง

สมรรถนะ/รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติการ					ไม่ปฏิบัติ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน						
1.1จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า หรือปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ						
1.2 จัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม						
1.3 จัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เปรียบเทียบ อุปนัย แล้วพิจารณาค้นหาองค์ประกอบที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจากตัวอย่างต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อสรุป						
1.4 จัดให้ผู้เรียนมีโอกาส สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ในเนื้อหาวิชากับผู้สอนหรือผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในประเด็นต่างๆ						
1.5จัดการเรียนการสอนจากประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนไปสู่ชีวิตจริง						
1.6 จัดให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาจากสื่อที่จัดไว้ในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วเลือกฝึกปฏิบัติตามความสนใจและศักยภาพของตนเอง						
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ						
2.1จัดให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ หรือสร้างประเด็นที่ได้จากการเรียนในแต่ละครั้งเป็นแผนผังความคิด						
2.2ท่านใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การสนทนา อภิปรายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์						
2.3จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ประสบการณ์จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง						
2.4 ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้มาตีความสรุป เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความหมายและความเข้าใจด้วยตนเอง						
2.5ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดคิดอย่างสร้างสรรค์ในการสร้างชิ้นงาน จากหน่วยการเรียนรู้						
2.6ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำชิ้นงาน/กิจกรรมที่ทำในแต่						

สมรรถนะ/รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติการ					ไม่ปฏิบัติ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ละครั้งมาทบทวนและเลือกนำความคิดที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้ในงานของตนเองมีความสร้างสรรค์มากขึ้น						
2.7 มีการจัดบทบาทสมมุติหรือเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาในสังคมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้						
2.8.ให้ผู้เรียนค้นหาหัวข้อสำคัญในเนื้อหา เพื่อหาความหมายความสัมพันธ์ วางแผนเพื่อหาความรู้ของหัวข้อสำคัญพร้อมกับนำมาอภิปรายร่วมกับครู						
2.9 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันสรุปวิธีการที่เป็นไป ได้ในการตอบปัญหาและร่วมกันค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ เนื้อหาที่ได้รับ						
2.10 มีการสร้างสถานการณ์/คิดแก้ปัญหาเพื่อหาแนวทางที่จะตัดสินใจหาขั้นตอนจนได้ข้อสรุปในการแก้ปัญหา						
3.มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง						
3.1 จัดให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากinternetเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมและสรุปเป็นองค์ความรู้						
3.2จัดการสอนโดยเชื่อมโยงความรู้เนื้อหาวิชาสู่ปัญหาสาธารณะหรือประสบการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ความรู้ทีเรียนรู้ในชั้นเรียนอธิบายปัญหาต่างๆได้						
3.3จัด สถานการณ์ ที่เป็นปัญหาให้นักเรียนได้ฝึกสังเกตจนเห็นปัญหาแล้วกระตุ้นให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาด้วยการใช้คำถาม จากนั้นให้มีการตั้งสมมติฐานเชิงทำนายแล้วพิสูจน์ ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุป						
3.4 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งสมมุติฐานในการศึกษาและสร้างวิธีการแสวงหาความรู้จนสรุปเป็นองค์ความรู้						
3.5 จัดให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้างานวิจัยและสรุปเป็นองค์ความรู้						
4.มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน						
4.1จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสำรวจภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น						
4.2จัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในท้องถิ่น						
4.3จัดกิจกรรมในการเรียนโดยจัดให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วน						

สมรรถนะ/รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติการ					ไม่ปฏิบัติ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ร่วม						
4.4 จัดให้ผู้เรียนมีการสืบค้นฐานข้อมูล ทางอินเตอร์เนต เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเรียน						
4.5 จัดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายsocial network						
5มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน						
5.1จัดสถานการณ์จำลองหรือยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมให้ผู้เรียนได้ใช้หลักคุณธรรมแก้ปัญหา						
5.2มีการสร้างกฎระเบียบหรือข้อตกลงในการเรียนเพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย						
5.3 ในการเรียนการสอนมีการยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ในการเรียน การดำเนินชีวิต						
5.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการให้ผู้เรียนอ่านข่าวหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาและออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน						
5.5 มีการปลูกฝังแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนโดยแทรกในกิจกรรมการเรียน						
5.6 ส่งเสริมความเป็นไทยให้ผู้เรียนในกิจกรรมการไหว้ การขอบคุณ ขอโทษ						
6 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา						
6.1จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนที่สดชื่นแจ่มใสผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและพร้อมที่จะเรียนรู้						
6.2ใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการเรียนรู้						
6.3 มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถด้านดนตรี ศิลปะ หรือกีฬาตามความถนัดของผู้เรียน						
6.4 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้โดยการสร้างบทบาทสมมุติที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโดยมีการผสมผสาน เสียง รูปร่าง และการเคลื่อนไหว						
7 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน						
7.1 จัดการเรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันแบ่งภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน						
7.2 สร้างความตระหนักว่าสมาชิกทุกคนมีความสำคัญและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคน						

สมรรถนะ/รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติการ					ไม่ปฏิบัติ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7.3จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกาข้อตกลงในชั้นเรียน						
7.4ท่านจัดให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีโอกาสที่จะเรียนรู้ปรับปรุงส่วนที่บกพร่องของและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น						
7.5 จัดให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม อาจเป็นแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมอื่นที่สอดคล้อง ให้ผู้เรียนปรึกษาหารือและช่วยกันคิด คนเก่งช่วยคนอ่อนในกลุ่มของตน ทุกคนต้องให้ ความร่วมมือกันในการเรียนรู้						
7.6 จัดกิจกรรมให้สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามความสามารถของแต่ละคน						
8.มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง						
8.1ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน						
8.2 ประเมินผลจากการความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย						
8.3ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน						
8.4 ประเมินจากการสะท้อนความคิดของผู้เรียนด้วยการเขียนบันทึกการเรียนรู้						
8.5พัฒนาผู้เรียนและประเมินผลเป็นรายบุคคล						
8.6 นำผลการประเมินมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้						
9.มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน						
9.1ท่านมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนรักในสถานศึกษาของตนเอง						
9.2อบรมสั่งสอนและปลูกฝังวินัยเพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเคารพกฎระเบียบ						
9.3ท่าน ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจผู้เรียนในโอกาสที่เหมาะสม						
9.4 ท่านกระตุ้นจูงใจ ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของผู้เรียนให้มุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการเรียน						
9.5ท่านกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนตามสภาพจริงและกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้						

ความสำเร็จที่ผ่านมาในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

แนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านี้ควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

ความสำคัญหรือประโยชน์ในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

คู่มือ
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ฉบับครู

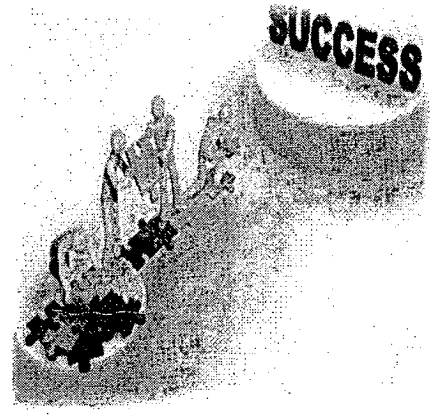

จัดทำโดย

น.ส.สุธาสินี ด้วงโต้ด

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1

การวิจัยเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาความรู้ ความจริง ที่ถูกต้อง เชื่อถือได้

เชิงปฏิบัติการ หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่ง

สรุป

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(Participatory action research :PAR) ก็คือ การแสวงหาความรู้ ความจริงที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ตรวจสอบได้ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีกลุ่มบุคคลเข้ามาร่วมกันเรียนรู้เพื่อรู้จักตัวเอง ชุมชน สิ่งแวดล้อม ให้เห็นปัญหาของตัวเอง และเห็นทางแก้หรือทางออกจากปัญหา โดยลงมือปฏิบัติจริง ได้ผลจริง แก้ปัญหาได้จริง

ทำไมต้องเป็น PAR

"การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการวิจัยที่ผู้วิจัยจะเลือกหรือ กำหนดกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมา ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้พิจารณาว่าดีและเหมาะสมแล้ว จากนั้นก็นำกิจกรรมนั้นๆมาทดลองปฏิบัติการว่าใช้ได้หรือไม่ตามสมมติฐานของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยจะกำหนดเกณฑ์ในการติดตามและประเมินผลตลอดจนควบคุมแนวทางการปฏิบัติและนำผลนั้นมาปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงาน แล้วนำไปทดลองใช้ใหม่จนกว่าจะได้ผลที่ผู้วิจัยพึงพอใจ

2

จากนั้นก็นำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้อาจมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมก็ได้"

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สรุปได้ดังนี้

1.ผู้ทำการวิจัย ได้เปลี่ยนจากผู้วิจัยภายนอก โดยให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามาเป็นนักวิจัยร่วมกันในการร่วมคิด วางแผนและตัดสินใจในการวิจัย

2.ขอบเขตของการมีส่วนร่วม จากเดิมที่การมีส่วนร่วมจะอยู่ในวงจำกัดเพียงบางขั้นตอนมาสู่การมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการการวิจัย ตั้งแต่การศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผล

3.การสร้างองค์ความรู้ เนื่องจากเป็นการผสมผสานความรู้ของนักวิชาการกับความรู้พื้นฐาน ให้เกิดความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน และการผสมผสานความรู้จากทฤษฎีและการปฏิบัติเข้าด้วยกัน

4.ความรู้ที่ได้รับ PAR เป็นการปฏิบัติที่ไม่ใช่การเข้าใจเพียงอย่างเดียวดังการวิจัยที่ผ่านมา หากแต่ต้องลงมือกระทำให้ความเข้าใจที่เป็นนามธรรมออกมาสู่ถ

5.การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและพัฒนาความรู้ที่ได้รับอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยนำไปสู่การพัฒนา PAR เป็นการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาทั้งวิธีการวิจัยและการพัฒนามนุษย์

หัวใจสำคัญของแนวคิดด้านระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ

1. มีการร่วมคิดค้นปัญหาวิจัย หรือสิ่งที่อยากรู้
2. มีการร่วมตั้งสมมติฐานเพื่อการปฏิบัติงานเพื่อที่สุจน์
3. มีการร่วมลงมือปฏิบัติ หรือทำการทดลองปฏิบัติร่วมกัน
4. มีการร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งแก้ไข ตัดสินใจให้ความเห็น
5. มีการร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติงานตามกระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนเพื่อสรุปเป็นผลการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1) ระยะเตรียมการวิจัย (Pre-research Phase)

ในระยะนี้ เป็นการเตรียมโรงเรียน เพื่อให้มีความพร้อมเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและเป็นแก่นแกนหลักของการวิจัยแบบนี้ โดยการดำเนินงานขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งเน้นสำคัญที่จะให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัย ผู้นำโรงเรียน นักเรียนและครูผู้สอน รวมถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องเกี่ยวข้อง ในขั้นเตรียมการนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยกล่าวคือ

1.1) การสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน (Build-up Rapport) โดยวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนที่ดีที่สุดคือการปฏิบัติตัวของนักวิจัยที่

สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในโรงเรียน ทั้งนี้ นักวิจัยควรร่วมกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้นักวิจัยสามารถทำความเข้าใจโลกทัศน์ของนักเรียนและครูผู้สอนได้ดีมากขึ้น โดยทั่วไปแล้ว ผู้วิจัยจะลงพื้นที่เพื่อไปพบกับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียนที่มีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัย หรือเป็นนักเรียนและครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย พูดคุยแนะนำตัวเองเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายและความต้องการส่วนร่วมของนักเรียนและครูผู้สอนในกิจกรรมการวิจัย อันจะช่วยให้นักเรียนและครูผู้สอนเกิดความไว้วางใจ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังจะสามารถทำการวิเคราะห์คาดหมายสภาพการณ์และปัญหาของการดำเนินงานวิจัยที่อาจเกิดขึ้น และสามารถเตรียมรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) การสำรวจ ศึกษาโรงเรียน (Surveying and Studying Community) เป็นขั้นตอนของการศึกษาข้อมูลที่เป็นลักษณะทางกายภาพ และแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียน รวมถึงการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง ซึ่งโดยมากแล้ว ผู้วิจัยจะใช้แบบสังเกต สมุดบันทึก และถ่ายภาพสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานราชการหรือจากองค์กรพัฒนาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีบางโครงการวิจัย ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้นำโรงเรียน หรือผู้สูงอายุเพื่อทราบประวัติความเป็นมาของโรงเรียนด้วย ส่วนการจัดเลือกโรงเรียนนั้น

1.3) คัดเลือกโรงเรียน (Selecting Community) ได้เสนอความเห็นไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ว การคัดเลือกโรงเรียนจะยึดหลักการเลือกโรงเรียนที่ด้วย

โอกาสในการพัฒนา (Disadvantage Community) เพื่อเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างโอกาสความเท่าเทียมในการพัฒนากับโรงเรียนอื่นอย่างไรก็ดี งานวิจัยจำนวนมากคัดเลือกโรงเรียนโดยยึดเอาประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเยียวยาโดยเร่งด่วน หรือบางกรณีการวิจัยมุ่งหมายกระทำต่อโรงเรียนที่นักเรียนและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแข็งขัน เพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบของการทำวิจัย และการพัฒนาให้กับโรงเรียนอื่นด้วยเช่นกัน

1.4) การเข้าสู่โรงเรียน (Entering Community) ข้อมูลโรงเรียนนับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจกำหนดพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรเป็นข้อมูลที่มีรอบด้าน สำหรับแหล่งข้อมูลในขั้นตอนนี้อาจมาจากส่วนราชการหรือนักเรียนและครูผู้สอน ภายในโรงเรียน เป็นต้น และอาจเป็นข้อมูลที่องค์กรพัฒนาเอกชนรวบรวมไว้ หรือนักวิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลเองโดยการสำรวจโรงเรียน (Community Surveying) ก็ได้

1.5) การเตรียมตนและเครือข่ายความร่วมมือ ในขั้นตอนนี้ มักถูกกำหนดให้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของระยะก่อนการวิจัย โดยมุ่งหมายให้เกิดความพร้อมในการดำเนินการวิจัยซึ่งเป็นระยะต่อไปและก่อให้เกิดการประสานงานที่ดีเพื่อความสะดวกต่อการดำเนินงานวิจัย ในส่วนของการเตรียมตนนั้น เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนและครูผู้สอนเพื่อเป็นแกนนำในการปฏิบัติงานวิจัยร่วมกับนักพัฒนาและคณะผู้วิจัย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว

มักจะมีการเตรียมตน 3 กลุ่ม คือ เตรียมตนในโรงเรียน คณะนักวิจัยมักจะลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนและครูผู้สอนรู้จักและคุ้นเคยกับกระบวนการและการดำเนินงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและรวดเร็ว เตรียมนักพัฒนา ด้วยการประชุมร่วมกับนักพัฒนาซึ่งโดยทั่วไปแล้วตนกลุ่มนี้หมายถึง ผู้นำโรงเรียน พัฒนากรอำเภอหรือพัฒนาการอำเภอประจำตำบล และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น เช่น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรพัฒนาภายนอกที่มีความสนใจศึกษาร่วมกัน กิจกรรมสำคัญของการดำเนินงานในขั้นตอนนี้คือการประสานความร่วมมือ การสร้างความเข้าใจในกรอบของการทำงานวิจัย และการหารือแนวทางพัฒนาโรงเรียน ซึ่งมักจะรวมถึงการประสานงานเรื่องการใช้สถานที่ดำเนินการประชุมด้วย และเตรียมนักวิจัย ด้วยการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจตรงกันในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในการทำงานวิจัย

ส่วนการเตรียมเครือข่ายความร่วมมือนั้น งานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหลายชิ้นได้ใช้วิธีการให้ครูผู้วิจัย/นักวิจัยทำการประสานกับองค์กรภาครัฐและหรือองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการดำเนินงานวิจัย การเตรียมเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี

ในขั้นนี้ ปัญหาของการวิจัยมักเป็นประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงนักเรียนและครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายรวมถึงการสื่อสารการทำวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ เช่นขั้นตอนและผลประโยชน์ที่นักเรียนและครูผู้สอนจะได้รับของคณะ

นักวิจัย พึงทำความเข้าใจว่า โดยทั่วไปนั้น งานวิจัยแบบมีส่วนร่วมมักจะเป็น "ของใหม่" ที่ในสายตาของนักเรียนและครูผู้สอนแล้วชวนให้เข้าร่วมไม่น้อย และนักเรียนและครูผู้สอนส่วนมากก็มักจะตื่นเต้นกับการเข้ามาทำงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของเขาจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก แต่กระนั้นนักเรียนและครูผู้สอนก็มักจะไม่มีเวลามากนัก การดำเนินกระบวนการวิจัยจึงต้องเป็นไปอย่างกระชับ เพราะยิ่งกระบวนการทอดออกยาวมากเท่าใด การมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูผู้สอนก็จะลดลงไปตามส่วนเท่านั้น นอกเหนือไปจากนี้แล้ว การจัดเวทีที่ง่ายต่อความเข้าใจและสะท้อนความต้องการของนักเรียนและครูผู้สอนที่มีบรรยากาศสบาย ๆ หรือการศึกษาโรงเรียนประกอบ ยังจะช่วยให้คณะผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่กว้างขวางมากขึ้น และบางกรณีจะช่วยให้คณะนักวิจัยสามารถสร้างคำถามที่แหลมคมต่อการกำหนดปัญหาของการวิจัยได้ อีกประการหนึ่ง การขาดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการนำเสนอเพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา รวมทั้งการขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วมวิจัยของนักเรียนและครูผู้สอน ยังอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมนักเรียนและครูผู้สอนคิดตามผู้นำโรงเรียน หรือนักเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่ในแบบ "ว่าซังไงก็ว่าตามกัน" ซึ่งบางกรณีผู้นำโรงเรียนอาจขาดความเป็นกลางหรือมีแนวโน้มฝักใฝ่ฝ่ายการเมือง กระทั่งส่งผลให้ตัวนักเรียนและครูผู้สอนตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มผลประโยชน์ และการตัดสินใจของนักเรียนและครูผู้สอน สร้างความชอบธรรมให้แก่การดำเนินกิจกรรม/โครงการพัฒนาของภาครัฐ

2) ระยะดำเนินการวิจัย (Research Phase)

ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยคือ

2.1) การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาโรงเรียน (Problem Identification and Diagnosis) ในขั้นนี้ เน้นการศึกษาวิเคราะห์โรงเรียนและการให้การศึกษากับโรงเรียน (Community Education Participation-CEP) โดยเน้นไปที่กระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ โดยวิธีการจะใช้การอภิปรายถกปัญหา (Dialoque) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนและครูผู้สอน ทั้งที่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนระดับบุคคลและระดับกลุ่มบุคคล เพื่อเป็นการประเมินปัญหาและความต้องการของโรงเรียน (Need Assessment) พร้อมไปกับการประเมินความเป็นไปได้ในด้านทรัพยากร (Resource Assessment) ที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อที่จะนำทรัพยากรมาใช้ในการกำหนดแผนเพื่อการจัดโครงการต่อไป

2.2) การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Appraisal and Identification) เมื่อมีการวิเคราะห์โครงการโดยการประเมินความต้องการของโรงเรียน หาแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ในความเป็นจริงมักจะมีหลายแนวทาง นักเรียนและครูผู้สอนและนักวิจัยจะต้องพิจารณาร่วมกันว่าวิธีการแก้ไขปัญหาใดที่เหมาะสมกับท้องที่ หรือมีความเป็นไปได้ โดยนักเรียนและครูผู้สอนควรรับทบาทหลักเข้ามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น และกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการ

2.3) การกำหนดแผนงานโครงการและการจัดการ (Planning Phase) กิจกรรมในช่วงนี้จะเป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกันเพื่อคัดเลือกโครงการและกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการ ดังนั้น เพื่อความมั่นใจว่าโครงการที่ได้รับการคัดเลือก เป็นโครงการและกิจกรรที่ต้องดำเนินการ ดังนั้น หลังจากที่ผ่านขั้นตอน 2.1 มาแล้ว ผู้วิจัยควรจะต้องใช้วิธีการกระตุ้นให้นักเรียนและครูผู้สอนมีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหา การกำหนดโครงการ และกิจกรรมที่จะดำเนินการ

2.4) การปฏิบัติตามโครงการ (Implementation Phase) เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง โดยคำถามที่ผู้วิจัยจะต้องใช้ถามกันในกลุ่มหรือในคณะทำงานเพื่อการดำเนินการในขั้นนี้คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

ในแง่ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ โดยทั่วไปมักเป็นประเด็นการมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูผู้สอนในกระบวนการวิจัย จากประสบการณ์ของผู้เขียนพบว่า ความไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมของนักเรียนและครูผู้สอนจำนวนไม่น้อย นอกเหนือไปจากการขาดความรู้ความเข้าใจอันดีต่อกระบวนการและผลประโยชน์ของการทำวิจัยแล้ว ยังปรากฏด้วยว่า นักเรียนและครูผู้สอนมักมองเห็นการวิจัยเป็นเรื่องทางเทคนิคที่ต้องอาศัยความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะ และไม่เกี่ยวอะไรนักกับปากท้องที่จะต้องทำมาหากินเป็นประจำวัน ประกอบกับธรรมชาติของการวิจัยแบบนี้ที่มักไม่มีการจ่ายตอบแทนเป็นเงินให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยด้วยแล้ว การมีส่วนร่วมในกระบวนการ

วางแผนการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำผลของการวิจัยไปสู่การปฏิบัติแล้วก็ยิ่งห่างไหลจากบริบทชีวิตประจำวันของเขาออกไปมากขึ้น การเข้าร่วมงานวิจัยของนักเรียนและครูผู้สอน จึงเป็นไปโดยเน้นการรับฟังสิ่งที่ผู้วิจัย และนักพัฒนาพูดเป็นหลัก ผลสืบเนื่องประการต่อมาคือ บุคคลที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ก็มักจะได้นักเรียนและครูผู้สอนที่เป็นพวก "ขาประจำ" ที่มักอยู่ในวงข่ายอิทธิพล (Sphere of Influence) ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือการเมืองท้องถิ่น มาเข้าร่วมกิจกรรม และส่งผลให้สุดท้ายแล้ว ผลของการวิจัยเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความชอบธรรมให้แก่การดำเนินกิจกรรม/โครงการพัฒนาของภาครัฐดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

3) ระยะการติดตามและประเมินผลโครงการ (Monitoring and Evaluation Phase)

เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการการวัดผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งหากโครงการมีสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและอย่างต่อเนื่อง ก็อาจจะเป็นข้อพิสูจน์ถึงความไม่ประสบผลสำเร็จของโครงการได้ ในขั้นตอนนี้ โดยมากแล้วคณะผู้วิจัยจะร่วมกับนักเรียนและครูผู้สอนที่เป็นผู้ร่วมงานวิจัย ทำการตรวจสอบข้อมูลที่เป็นผลของการวิจัยว่าครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ จากนั้นจะมีการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจัดเวทีนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเพื่อเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยกับโรงเรียน รวมถึงการสานต่อให้นักเรียนและครูผู้สอนนำผลของการวิจัยไปดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาโรงเรียนต่อไป อย่างไรก็ดี ระยะของการทำวิจัยและขั้นตอน

ของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้น อาจมีความแตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด ซึ่งไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดหรือถูก หากแต่เป็นความเหมาะสมในบริบทของการดำเนินงานวิจัยที่อาจมีข้อจำกัดที่ต้องผู้วิจัยจำเป็นต้องรวมกิจกรรมหลายกิจกรรมไว้ดำเนินการในในคาบเวลาที่ใกล้เคียงกัน หรือเป็นความต้องการของโรงเรียนเองที่จะกระชับขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย เพื่อมิให้กระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยจะสั้นหรือยาว มีรายละเอียดมากหรือน้อยเพียงใดจึงอาจจะไม่ใช่เรื่องใหญ่ หากแต่การมุ่งตอบสนองความต้องการและข้อจำกัดของโรงเรียน รวมถึงการทำให้โรงเรียนได้มองเห็นปัญหาของตนเอง เกิดความต้องการอย่างแข็งขันและมุ่งมั่นมีส่วนร่วมทั้งในการปฏิบัติงานวิจัยและการนำผลของการวิจัยไปใช้เพื่อปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้นนั่นเอง นับเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่า

ในขั้นตอนนี้ยังคงต้องอาศัยการมีเข้าใจที่ถูกต้อง และการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และกระตือรือร้นของฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะนักเรียนและครูผู้สอนไม่น้อยไปกว่าขั้นตอนก่อนหน้า การมีความเข้าใจที่ถูกต้อง การสร้างช่องทางการตรวจสอบงานวิจัยและการมีเครื่องมือประเมินผลการวิจัยว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้างนี่เองจะทำให้ทุกฝ่ายตาดหมายได้ว่าผลลัพธ์ของการวิจัยจะปรากฏออกมาสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาหรือสามารถใช้ได้กับการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุดและเข้าร่วมกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่องและบังเกิดผลประโยชน์ในภาพรวม

ยกตัวอย่างโจทย์วิจัย :

- เราจะมีวิธีการอย่างไรบ้าง เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ?
- วิธีการใดบ้างที่คิดว่าเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- เราควรมีวิธีใดบ้างเพื่อสร้างความตระหนักให้ครูพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โจทย์วิจัย หรือ คำถามวิจัย อาจจะไม่สะสะสลวย แต่ให้ความหมาย และมีน้ำหนักนำไปสู่การค้นหาแนวทาง วิธีการ กระบวนการ ที่จะใช้แก้ปัญหานั้น ๆ

ลักษณะสำคัญ

1. การสะท้อนกลับผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองและผลที่เกิดขึ้น
2. การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้มีส่วนร่วมงานมีส่วนในการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ
3. กระบวนการที่มีการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่องและทำเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน
4. ผลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ใคร	ครูผู้สอนในห้องเรียน
ทำอะไร	ทำการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหา
ที่ไหน	ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
เมื่อไร	ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น
อย่างไร	[illegible] คือการทำงานตามระบบ PAOR (Plan, Act, Observe, Reflect & Revise)
ตัวอย่างเช่น	มีครูผู้ประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
ลักษณะเด่นการวิจัย	เป็นกระบวนการวิจัยที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการแก้ปัญหาที่คนอื่นเคยเกิดขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนทันทีและชี้ผลลัพธ์การแก้ปัญหานั้น มีการสะท้อนผลและเกิดเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูในโรงเรียน เป็นการวิจัยแบบร่วมมือ (collaborative research)

(อ้างอิง : สุวิมล ว่องวาณิช, 2543)

ตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต้องมีการดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง การนำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนจึงมีลักษณะแบบแผนภาพที่ 1 นั่นคือ ขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ ก็ต้องมีการวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน และทำการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผู้เรียนควบคู่กันไป กิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยและการพัฒนาจึงเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานพร้อมกันในการทำงานปกติ

สำหรับในขั้นตอนของการวิจัยมีกระบวนการทำงานที่เป็นวงจรการวิจัยแบบขดลวดตามแนวคิดดั้งเดิมที่เสนอโดย Kemmis (1988) ดังปรากฏในแผนภาพที่ 2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานให้ผู้มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป (Reflect) วงจรการวิจัยปฏิบัติการนี้เรียกย่อ ๆ ว่า วงจร PAOR

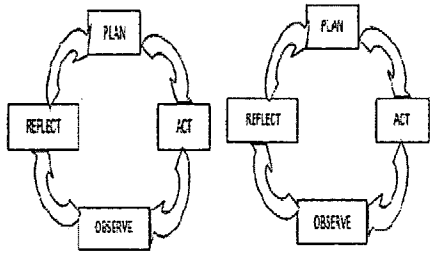

เพื่อให้เห็นกระบวนการวิจัยชัดเจนขึ้น ในแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าจุดเริ่มต้นของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน จากนั้นจึงกำหนดเป็นคำถามวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ โดยการวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาแนวทางแก้ไข หลังจากได้ข้อค้นพบ ก็นำผลดังกล่าวแลกเปลี่ยนให้เพื่อร่วมงานที่เกี่ยวข้องวิพากษ์วิจารณ์

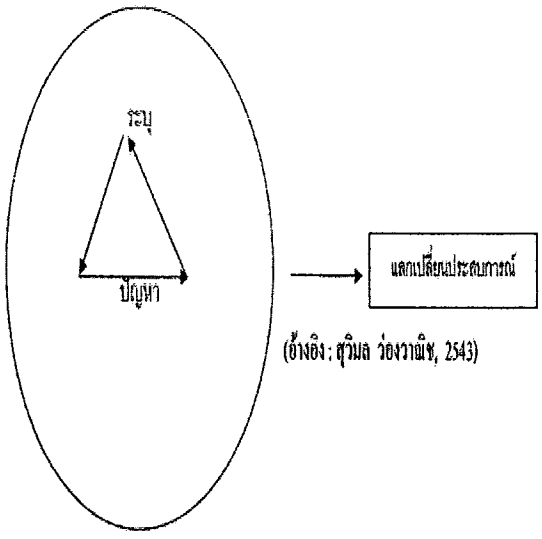

(อ้างอิง : สุวิมล ว่องวานิช, 2543)

ความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ดีขึ้น
2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ และการแก้ปัญหา
5. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการทำวิจัยทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ
6. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล
7. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ประโยชน์ของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้นำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในการข้อค้นพบร่วมกัน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

1. การพัฒนาวิชาชีพจำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงวิพากษ์ (การทำวิจัย) เกี่ยวกับปฏิบัติงานในอดีต ปัจจุบันและอนาคต
2. ผู้ปฏิบัติต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการนิยามปัญหา และพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานในวิชาชีพของตนเอง
3. ชุมชนเกี่ยวข้องทั้งหมด (ผู้รับบริการ พ่อแม่ นักเรียน) จำเป็นต้องเกี่ยวข้องในการพัฒนาการให้บริการของโรงเรียน
4. การพัฒนาวิชาชีพแก่บุคลากรเป็นรายบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นและต้องอยู่ในบริบทของการปฏิบัติงาน และโครงสร้างของสถาบันนั้น ๆ
5. การวิจัยปฏิบัติการเป็นวิธีการที่มีพลังอำนาจในการพัฒนาการปฏิบัติงานในสถาบันและวิชาชีพ

กลุ่มผู้ใช้ผลการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

กลุ่มผู้สนใจรับฟังผลการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมี 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

(1) กลุ่มผู้ที่ทำวิจัยเอง

(2) กลุ่มเพื่อนร่วมงานที่มีส่วนในการวิจัย ได้แก่ เพื่อครูที่มีส่วนในการวิพากษ์งานวิจัย ผู้บริหาร

(3) กลุ่มนักวิชาการจากสถาบันหรือหน่วยงานต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังอาจมีกลุ่มสนใจอื่น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น

ข้อจำกัดของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

แม้การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจะมีประโยชน์มากมาย แต่โดยธรรมชาติและหลักการของการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนก็ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดของการวิจัยแบบนี้หลายประการเช่นกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการวิจัยส่งผลกระทบต่อขอบเขตและขนาดของการวิจัย การวิจัยแบบนี้มักจะมีขนาดเล็กซึ่งทำให้มีผลต่อความเป็นตัวแทนของข้อค้นพบ จึงก่อให้เกิดข้อจำกัดในการสรุปอ้างอิงผลการวิจัย

2. งานทั่วไปไม่ยอมให้มีตัวแปรภายนอกส่งผลรบกวน โดยมีการออกแบบการวิจัยให้สามารถควบคุมตัวแปรภายนอกได้ และก็สามารถดำเนินการจัดกระทำได้ แต่สำหรับงานวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มักมีปัญหาในประเด็นนี้ เนื่องจากสภาพการณ์ที่เกิดในชั้นเรียนจะปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ ข้อค้นพบที่ได้รับบางครั้งไม่สามารถยืนยันได้หนักแน่นว่าเนื่องมาจากปัจจัยใด แต่ตราบใดที่ปัญหาในชั้นเรียนหมดไป ก็ถือว่าการวิจัยครั้งนั้นประสบความสำเร็จ
3. ธรรมชาติของงานวิจัยถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขที่มีเรื่องของคุณธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในการทำงาน ทำให้การทดลองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานอาจทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากสิ่งที่ทดลองก็ยังไม่ได้ตรวจสอบยืนยันในผลที่จะเกิดขึ้นว่าจะเป็นไปในทิศทางใด
4. มีการวิพากษ์กันมากเกี่ยวกับเจ้าของผลงานวิจัย และมีการหวั่นเกรงกันว่าจะมีการแย่งผลงานวิจัย เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่มีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้วิจัยภายนอก เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นครูนักวิจัย หรือนักวิชาการต้องทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนและตกลงในเรื่องนี้ให้เข้าใจตรงกัน

5. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนไม่ได้แยกครูออกมาจากการวิจัยเนื่องจากผู้วิจัยต้องเกี่ยวข้องในการทำงานของตนเองและผู้อื่นตลอดเวลา การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นการเพิ่มภาระงานของครูมากขึ้นจากการทำงานปกติ โดยเฉพาะในช่วงแรกของการวิจัยที่ครูนักวิจัยต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและกำหนดแนวทางการแก้ไข เพื่อให้การทำวิจัยไม่เป็นภาระสำหรับครูมากเกินไป ต้องมีการออกแบบการวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนให้มากที่สุด

บรรณานุกรม

จุมพล สวัสดิยากร. หลักการและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ.

สุกางค์ จันทวานิช. (๒๕๔๐). วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. 2546. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	1
หัวใจสำคัญของแนวคิดด้านระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	3
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	3
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	12

ภาคผนวก ค

ค่าความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกสรุปแบบแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ต่อแบบสอบถาม

เรื่อง ผลของการประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเด็นที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
1.1	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า หรือปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.2	จัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.3	จัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบแล้วพิจารณาค้นหาองค์ประกอบที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจากตัวอย่างต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อสรุป	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.4	จัดให้ผู้เรียนมีโอกาส สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ในเนื้อหาวิชากับผู้สอนหรือผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในประเด็นต่างๆ	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
1.5	จัดการเรียนจากประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนไปสู่ชีวิตจริง	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.6	จัดให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาจากสื่อที่จัดไว้ในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วเลือกฝึกปฏิบัติตามความสนใจและศักยภาพของตนเอง	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประเด็นที่ 2 .มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
2.1	จัดให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ หรือสร้างประเด็นที่ได้จากการเรียนในแต่ละครั้งเป็นแผนผังความคิด	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.2	ท่านใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การสนทนา อภิปรายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ประสบการณ์จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.4	ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้มาตีความสรุป เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความหมายและความเข้าใจด้วยตนเอง	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
2.5	ท่านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดคิดอย่างสร้างสรรค์ ในการสร้างชิ้นงาน จากหน่วยการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.6	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำชิ้นงาน/กิจกรรมที่ทำในแต่ละครั้งมาทบทวนและเลือกนำความคิดที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้ในงานของตนเองมีความสร้างสรรค์มากขึ้น	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.7	มีการจัดบทบาทสมมุติหรือเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาในสังคมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
2.8	ให้ผู้เรียนค้นหาหัวข้อสำคัญในเนื้อหา เพื่อหาความหมาย ความสัมพันธ์ วางแผนเพื่อหาความรู้ของหัวข้อสำคัญพร้อมกับนำมาอภิปรายร่วมกับครู	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
2.9	มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันสรุปวิธีการที่เป็นไป ได้ในการตอบปัญหาและร่วมกันค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ เนื้อหาที่ได้รับ	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.10	มีการสร้างสถานการณ์/คิดแก้ปัญหาเพื่อหาแนวทางที่จะตัดสินใจหาขั้นตอนจนได้ข้อสรุปในการแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประเด็นที่ 3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
3.1	จัดให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากinternetเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมและสรุปเป็นองค์ความรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.2	จัดการสอนโดยเชื่อมโยงความรู้เนื้อหาวิชาสู่ปัญหาสาธารณะหรือประสบการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ความรู้ทีเรียนรู้ในชั้นเรียนอธิบายปัญหาต่างๆได้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.3	จัด สถานการณ์ ที่เป็นปัญหาให้นักเรียนได้ฝึกสังเกต จนเห็นปัญหาแล้วกระตุ้นให้นักเรียนหา	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
	สาเหตุของปัญหาด้วยการใช้คำถาม จากนั้นให้มีการตั้งสมมติฐานเชิงทำนายแล้วพิสูจน์ ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุป									
3.4	จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งสมมุติฐานในการศึกษาและสร้างวิธีการแสวงหาความรู้จนสรุปเป็นองค์ความรู้	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
3.5	จัดให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้างานวิจัยและสรุปเป็นองค์ความรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประเด็นที่ 4 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
4.1	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสำรวจภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.2	จัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.3	จัดกิจกรรมในการเรียนโดยจัดให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.4	จัดให้ผู้เรียนมีการสืบค้นฐานข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตเพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเรียน	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
4.5	จัดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายsocial network	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประเด็นที่ 5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
5.1	จัดสถานการณ์จำลองหรือยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมให้ผู้เรียนได้ใช้หลักคุณธรรมแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.2	มีการสร้างกฎระเบียบหรือข้อตกลงในการเรียนเพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.3	ในการเรียนการสอนมีการยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ในการเรียน การดำเนินชีวิต	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.4	จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการให้ผู้เรียนอ่านข่าวหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาและออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
5.5	นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.6	มีการมอบหมายชิ้นงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนรับผิดชอบโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนในการปฏิบัติการงานจนสำเร็จ	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.7	ส่งเสริมความเป็นไทยให้ผู้เรียนในกิจกรรมการไหว้ การขอบคุณ ขอโทษ	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.8	มีการปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่ผู้เรียนโดยมีหน้าที่ในการรับผิดชอบดูแลส่วนร่วม	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประเด็นที่ 6การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
6.1	จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนที่สดชื่น แจ่มใส ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและพร้อมที่จะเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.2	ใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.3	มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถด้านดนตรี ศิลปะ หรือกีฬาตามความถนัดของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.4	มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้โดยการสร้างบทบาทสมมุติที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน โดยมีการผสมผสานเสียง รูปร่าง และการเคลื่อนไหว	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้

ประเด็นที่ 7ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
7.1	จัดการเรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันแบ่งภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.2	สร้างความตระหนักว่าสมาชิกทุกคนมีความสำคัญและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.3	จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา ข้อตกลงในชั้นเรียน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
7.4	ท่านจัดให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีโอกาสที่จะเรียนรู้ปรับปรุงส่วนที่บกพร่องของและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
7.5	จัดให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม อาจเป็นแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมอื่นที่สอดคล้อง ให้ผู้เรียนปรึกษาหารือและช่วยกันคิด คนเก่งช่วยคนอ่อนในกลุ่มของตน ทุกคนต้องให้ ความร่วมมือกันในการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.6	จัดกิจกรรมให้สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามความสามารถของแต่ละคน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประเด็นที่ 8 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
8.1	ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.2	ประเมินผลจากการความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.3	ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.4	ประเมินจากการสะท้อนความคิดของผู้เรียนด้วยการเขียนบันทึกการเรียนรู้	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
8.5	ประเมินผลด้วยแฟ้มผลงาน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
8.6	พัฒนาผู้เรียนและประเมินผลเป็นรายบุคคล	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.7	นำผลการประเมินมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประเด็นที่ 9 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7		
9.1	ท่านมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนรักในสถานศึกษาของตนเอง	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.2	อบรมสั่งสอนและปลูกฝังวินัยเพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเคารพกฎระเบียบ	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.3	ท่าน ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจผู้เรียนในโอกาสที่เหมาะสม	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.4	ท่านกระตุ้นจูงใจ ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของผู้เรียนให้มุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการเรียน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.5	ท่านกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนตามสภาพจริงและกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

สรุปได้ค่า IOC = 0.954

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่น

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
1	0.873	21	0.872	41	0.870
2	0.874	22	0.872	42	0.867
3	0.870	23	0.876	43	0.874
4	0.864	24	0.873	44	0.874
5	0.872	25	0.866	45	0.870
6	0.870	26	0.864	46	0.876
7	0.870	27	0.869	47	0.876
8	0.872	28	0.865	48	0.867
9	0.871	29	0.870	49	0.862
10	0.872	30	0.868	50	0.868
11	0.870	31	0.876	51	0.866
12	0.871	32	0.868	52	0.865
13	0.865	33	0.874	53	0.865
14	0.872	34	0.871	54	0.867
15	0.873	35	0.869	55	0.867
16	0.877	36	0.872	56	0.871
17	0.877	37	0.870		
18	0.877	38	0.870		
19	0.873	39	0.869		
20	0.874	40	0.870		

ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.862 – 0.876

ความความเชื่อมั่น 0.872